

Час не існує ... для хірурга Ігоря Гука

Є зустрічі, які запам'ятовуються на багато-багато років. Такою була моя перша зустріч з видатною людиною, хірургом світового рівня — *Ігорем Івановичем Гуком*. У 1999-ому році я приїхав до Відня разом зі своїми колегами-кінодокументалістами: режисером *Сергієм Дудкою* й оператором *Юрієм Гальченком*. Метою нашого приїзду було створення документального фільму для українського телебачення — фільму про Майстра, який повернув здоров'я або врятував життя багатьом тисячам людей з різних країн Європи, а також зі ще зовсім молодого, незалежної Української держави.

Вперше я почув про Ігоря Івановича від знаного у світі астронома, академіка НАН України, директора ГАО НАН України *Ярослава Степановича Яцківа*. Саме завдяки йому та підтримці іменитого хірурга і відбувся фільм, який демонструвався на екранах українського телебачення десятки разів, та й зараз не забувають про нього...

Ми приїхали до Відня глибокої осені, та для цього чарівного міста не буває поганого сезону. Відень є Віднем завжди! Давній і сучасний, як музика Штрауса, яка кружляє у вальсі все нові і нові покоління.

Біля старовинного залізничного вокзалу знімальну групу зустрів *Ігор Гук*. Високий, спортивної постави, задумливе, як у поета, обличчя. Тонкі і тендітні пальці, немов у музиканта, виявилися напрочуд сильними при рукостисканні. Та інакше і не могло бути — цим пальцям ледь не щодня доводиться стискати скальпель кілька годин підряд.

I. Скальпель Майстра і "Болеро" Равеля

Зйомки документальної стрічки почалися вже наступного дня. У хірурга *Гука* — громадянина Австрії, українця за національністю — чергова операція у клініці Віденського університету. В Австрії населення становить лише понад вісім мільйонів, у Відні-столиці — близько півтора. Та саме у Відні розташована одна з найпотужніших лікарень Європи — лікарня Віденського університету. Те, що ми побачили тут під час зйомок, поки що майбутнє для наших українських лікарень. Навіть, привілейованих... будемо сподіватися — не надто віддалене.

А знімати в клінічній лікарні було що: дивує вже величезний світлий вестибюль. По периметру — суцільні кафе і магазинчики. Можна швидко і смачно поїсти. Посередині зали — за численними комп'ютерами — диспетчери. У них можна

миттєво отримати потрібну вам інформацію. Ось вестибюлем, жваво розмовляючи, походжають дві дівчини. Одна з них — без найменших зусиль — штовхає перед собою ... крапельницю, встановлену на легесенькому, гарного дизайну, возику. Тоненька трубка крапельниці закріплена на руці пацієнтки. Лікуєшся і не прикута до нудного ліжка... цілу годину. У Віденській клініці-лікарні працює понад 10 000 спеціалістів. Тут є 200 операційних, 2 000 палат — кожна на двох хворих тощо. На будь-який поверх висотної будівлі лікарні вас підніме ескалатор або ліфт. Та хірург І. Гук воліє піднятися на 10-ий поверх пішки. *"Така прогулянка допомагає зосередитися"*, — пояснює Ігор Іванович. Знімати його — одне задоволення. Жодної уваги на камеру..

Рівно о десятій ранку перед нами безшумно відчиняються автоматичні двері операційної. Я не раз бував у кабіні пілотів сучасних лайнерів. І перше відчуття, що ти потрапив саме туди. Тільки тут операційний стіл, на котрому вже спить під наркозом хворий. Навколо суперсучасна апаратура: вона фіксує найважливіші життєві показники оперованого. Світяться суцільні телеекрани і ... тихо грає музика Равеля. *Ігор Гук* бере скальпель і робить кілька довгих розрізів на носі хворого. Почалася надскладна операція на судинах. Неголосні лаконічні розпорядження німецькою, і хірургу подають інструменти. Безшумно розчиняються двері, й до операційного столу підвозять усе необхідне для чергового етапу операції. А вона тягнеться вже більше трьох годин. Ніхто не звертає увагу на нашу знімальну камеру. Та й вона — ніби розуміє важливість моменту — працює безшумно... Ось *Ігор Гук* видалив пошкоджені судини, бере дві трубочки — судини штучні. Вкладає їх у операційне поле, підшиває.

Чотирнадцята година дня. Операція закінчена. Залишається лише накласти шви, але це вже зроблять асистенти. Спеціальні нитки, спеціальні інструменти закріплюють мініатюрні сталеві скоби. Все! Операція позаду, і звучить урочисто апофеоз "Болеро" Равеля, як свідчення перемоги життя над смертю. Чергової перемоги видатного хірурга.

Ігор Іванович виконує не лише операції на судинах. На час зйомок нашого фільму він вже виконав понад 400 пересадок нирок, печінки, підшлункової залози. Для віденського хірурга — це вже звична робота... Тисячі молодих хірургів з різних країн світу вчилися і вчать у нього мистецтву трансплантації органів людини. Сьогодні в Україні наші лікарі роблять лише перші кроки у цьому напрямі.

Медики з Луганська, Одеси, Києва, Запоріжжя, Чернівців стажуються в Ігоря Гука. Це стало можливим завдяки програмі, підготовлений ще в 1991-1992 роках тодішнім віце-канцлером Австрії доктором Е. Бусеком.

Я запитав І. Гука під час зйомок одного з епізодів нашої стрічки: "Ви втомлюєтесь за час операції? Адже досить часто вона триває три, чотири, п'ять годин". *"Коли я заходжу в операційну і беру скальпель, то забуваю про втому. Знаєте, адреналін спрацьовує"*, — була відповідь цього митця скальпеля. Саме митця. Бо те, що робить Ігор Гук — це видатне мистецтво!

"Ви робите лише складні операції?" — запитав хірурга режисер *Сергій Дудка*. *"Чому?! І банальний апендицит також. Якщо така операція припадає на моє чергування"*.

Згадуючи наші українські медичні реалії, від котрих іноді буває просто страшно, питаю у співрозмовника: *"Така операція на судинах, яку ми знімали, або, скажімо, пересадка органів, по кишені рядовому австрійцю?"*. Так, не дивлячись на те, що ці операції дуже дорогі. Від 50-ти до 100 тисяч доларів... Буває і більше... Але у нас є державна і недержавна форми страхування. *Добре працює система соціального захисту. Тому немає у пацієнтів проблем. Ми, лікарі, часто жартуємо: "Австрія — остання союкріаїна в Європі..."*, — посміхнувся Гук.

II. Я передаю привіт Україні з цієї віденської гори!

На шляху додому Ігор Іванович загальмував машину на вулиці Кульчицького і показав нам невеличку скульптуру на другому поверсі красивого будинку. Герой битви народів з Отаманською Портою — запорозький козак *Кульчицький* — тримає на таті філіжанку кави. Він першим у Відні відкрив кав'ярню і став родоначальником знаменитих віденських кав'ярень.

У домашньому кабінеті хірурга, на великому письмовому столі — медична література і бюстик *Гоголя*. Шафа заповнена книжками українських видань: історія, філософія, книжки документальні та художні. Біля рояля платівки творів Чайковського, Стравинського, української музичної класики. На роялі — фотографія української оперної співачки *Вікторії Лук'янець*. Вона, як і відомий оперний бас *Анатолій Кочерга* — часті гості тут. У цій віденській квартирі усе дихає любов'ю до України. Ми продовжили зйомки нових епізодів майбутньої документальної стрічки. *"Ігорю Івановичу, звідки Ви так добре знаєте українську мову?"* — запитав я у хірурга. *"Є в українській мові дуже красиве слово... бабуся. Українську мову я чув ще маленьким хлопчиком, від бабусі. І швидко її вивчив. Наша сім'я з Перемішля. З часом переїхав до Відня, вчився тут в університеті. Став професором. Україна — моє серце, моя любов! Разом з моїми колегами шукаємо можливості допомогти дітям, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. У цій кімнаті часто звучить українська мова. Зустріти тут митців з України, відомих вчених чи стажерів — звичайна річ"*.

Ігор Гук насправді не знає втоми. У цьому наша знімальна група пересвідчувалася неодноразово. Він спить усього чотири або п'ять годин. І завжди у формі, завжди підтягнутий, завжди готовий до роботи. Після такої складної операції, після зйомок у нього вдома, Ігор Іванович сказав: *"А зараз я хочу познайомити Вас з популярним у віденців місцем — Лисою горою. Є вона не лише у Вас, в Києві... І ось ми вже на Лисій горі. Звідси відкривається чудова панорама Відня, справжнього міста-музею. Бо у Відні кожний будинок — це історія, це музейний раритет... На вершині гори стоїть арка. Гора ніби виштовхує її туди, у небо. Це — історичне місце, — розповів Ігор Іванович, — тут у 1683-ому році об'єднані сили Європи разом із запорозькими козаками розгромили величезне військо Отаманської Порти, назавжди зупинивши її експансію на Захід. Турки навіть збиралися зробити Відень своєю другою столицею. У мешканців оточеного міста майже не залишилось води, а продовольства. Тоді запорозький козак *Кульчицький*, який добре знав турецьку мову, пройшов вночі ворожі позиції і привів на допомогу кінний корпус прусського маршала. Перемога європейців була вражаючою. Вдячні віденці звели цю величну арку на честь тих, хто врятував місто. Бачите надпис на арці. На ній слова подяки запорозьким козакам також. А я хочу зараз, перед вашою знімальною камерою передати з цієї історичної віденської гори щирий привіт милій моєму серцю Україні, побажати провітання українському народу. Я вірю у його європейське майбутнє!"*

Ось такі були слова того знімального дня великого друга України, видатного хірурга Ігоря Івановича Гука.

III. Я завжди кажу — час не існує... з погляду хірурга

Швидко пролетіли роки, живе своїм екранним життям документальний телефільм про віденського лікаря. І ось, перед новим 2012 роком відбулася моя нова зустріч з *Ігорем Івановичем Гуком*.

Я прийшов на зустріч у готель "Дніпро", де він зупинився. Як звичайно, у Ігоря Івановича день розрахований, без перебільшення — до хвилини... на інтерв'ю у мене залишалося, у кращому разі, близько години. Лікар поспішав на літак. Коли я зайшов у вестибюль готелю, біля хірурга вже сиділо молоде подружжя — у них були сумні обличчя... Лікар уважно вивчав томографічні знімки. А подружжя з надією дивилося на нього. Було зрозуміло — у когось із них великі проблеми зі здоров'ям. Нарешті Ігор Гук заспокоїливо подивився на них. Я почув лише одне слово — допоможи. І відразу ж до хірурга підсів кремезний чоловік солідного віку... і знову в руках віденця томографічний знімок. Я хвилююся. На інтерв'ю залишалося зовсім мало часу. Нарешті ми сидимо поруч. Ігор Іванович промовив: "*Людя, треба допомогти. Це в наших силах... Тепер запитуйте*"

— Коли ми знімали фільм у Відні, за Вами було вже понад 400 операцій з пересадки органів. Скільки зараз?

— Понад тисячу.

— Мета нинішнього приїзду в Україну?

— Ми постійно продовжуємо співпрацювати з українськими медиками з трансплантації органів. Я не раз наголошував — трансплантат сьогодні вже стандартний засіб лікування. Щойно у мене була зустріч з відомим українським хірургом із Запоріжжя *Олександром Семеновичем Никоненком*, який перший в Україні провів трансплантацію печінки. Олександр Семенович стажувався у мене у Відні. Нині у нього в Запоріжжі є трансплантологічний центр, де він працює разом зі своєю дружиною. Вони видали унікальний атлас з питань відторгнення нирки. Ми тісно співпрацюємо з українськими медуніверситетами — Тернопільським, Харківським, іншими. Сьогодні в Австрії працюють багато українських медиків. Це — гарні фахівці! Щойно у Києві закінчилася конференція, організована Радою Європи. Її тема "Безпека пацієнта і безпека лікаря". Знаєте, в трансплантології іноді виникають складні питання. Я виступав на конференції з доповіддю. Незабаром від'їжджаю до Дніпропетровська. Там теж відбудеться міжнародна зустріч трансплантологів. Взагалі у мене є ідея запросити Україну в "Євротрансплантат". Це — веління часу.

— Які ще цікаві зустрічі були у Вас у Києві?

— З моїм другом Ярославом Степановичем Яцківим. Я називаю його людиною Космосу. Ми знайомі вже більше 20 років. Ярослав Степанович відкрив мені Україну, і я полюбив її. Ми активно співпрацюємо у реалізації спільних австрійсько-українських академічних програм. Нещодавно я став Президентом Українського лікарського товариства в Австрії. Ця структура допомагає молодим українським медикам їхати на стажування в Австрію, а також у багатьох інших питаннях.

— Під час відвідин України у Вас залишається хоч крихта часу на ознайомлення з сучасним культурним життям нашої країни?

— Важко з цим... Знаєте — науково-практична робота та зустрічі з колегами по професії вимагають багато часу. Але я знайомий з багатьма українськими діячами культури — *Богданом Ступкою*, *Юрієм Рибчинським*... Зі *Ступкою* ми навіть разом співали українські пісні. Видатний актор! Я був на його ювілеї в театрі Івана Франка! Як він грає! Мовчить, а обличчя виражає усі відтінки людських пе-

реживань. Так уміє лише великий актор! А нещодавно я був у Москві, на концерті *Олександра Малініна*. Він прекрасно виконує українські пісні! Як тільки приїжджаю до Києва, зразу йду на вулицю Богдана Хмельницького — там гарний книжковий магазин. Купую європейську класику українською мовою, античну класику, словники. Я намагаюся постійно вдосконалювати свою українську. Раніше я міг лише мріяти придбати Сенеку, Кафку в українському перекладі. Зараз, будь-ласка! Я вражений, наскільки сьогодні в Україні відновлюються давні культурні традиції. Нещодавно ми з паном *Яцківим* виступали в Острозькій академії. Це ж була перша академія на території Східної Європи! А потім були на 350-ти річчя Львівського національного університету імені Івана Франка на запрошення його ректора *І. Вакарчука*. У Львові я ще раз зустрівся з *Богданом Ступкою*. У нього дружина вірменка, а як вона блискуче володіє українською! Я знайомий також з вашим талановитим письменником *С. Жаданом*. Він кілька разів приїжджав до мене у Відень. Тільки-но у віденській мерії відбулися дні культури України за програмою культурного обміну наших народів. Брала участь *С. Жадан*, *Ю. Андрухович*, *О. Забужко*. Ці письменники пишуть сучасною українською мовою. По можливості, я намагаюся регулярно відвідувати Сорочинський ярмарок на Полтавщині. Це прекрасно! У Римі є кав'ярня Ель Греко. Саме там *Гоголь* написав свої "Мертві душі", і коли я буваю у Римі, то обов'язково відвідую цю кав'ярню. Взагалі, Україна відчувається у Європі усюди... Коля я буваю в Угорщині чи Словаччині, завжди чую там українські пісні. Взагалі українці — це люди мистецтва. Я усюди так кажу.

— Тут, у Києві Ви бачите якісь зовнішні зміни за ті роки, коли ми знімали фільм у Відні?

— Ще й як! Дивіться лише на вашу молодь. Вона одягається так, що я не можу відрізнити, чи це Берлін, Відень чи Київ. І я чую, що молодь частіше розмовляє українською. Раніше такого не було... А готель "Дніпро", де ми зараз розмовляємо. Перший раз я був тут років сімнадцять тому. Він був якийсь похмурий, незатишний. Зараз — це Європа!

— На Вашу думку, Україна буде у Європейському Союзі?

— Без сумніву! Буде першою з країн колишнього СРСР після Прибалтики. Адже у Європі хочуть бути ще Грузія, Вірменія, Азербайджан. Буде Україна, буде!

— Перенесемося до Вашого рідного Відня. Минулого разу ми знімали там Церкву Святої Варвари. Українську Церкву. У неділю туди з'їжджаються українці з усієї Австрії. Новицький, Вітошинські, Ямінські. Звичайно, буваєте там і Ви?

— Якщо є можливість... Я завжди кажу — час не існує... з погляду хірурга. Адже мені доводиться оперувати вдень і вночі, зранку і ввечері. Залежно від ситуації.

— Ігорю Івановичу, у Вас таке навантаження. Спите лише чотири-п'ять годин. І Ви завжди підтягнутий, бадьорий. Як це Вам вдається?

— Розумієте, коли мені виповнилося п'ятдесят, я вирішив постійно підтримувати свою фізичну форму. І я зараз постійно бігаю. Бігаю нічним Віднем. Бігаю вранці і бігаю увечері. І раджу Вам. Тоді не будете відчувати роки...

Хвилини інтерв'ю пролетіли як мить. Поруч вже чекали люди, які з надією дивилися на знаменитого хірурга. Ігоря Івановича Гука. Друга Україна.

*Інтерв'ю брав Володимир Колодяжний
журналіст, кінодраматург.*